Onnekas Hannu

Oltuansa seitsemän vuotta yhden isännän palveluksessa sanoi Hannu hänelle: "jo on, isäntä kulta, palvelus-aikani loppunut, minä nyt halusta palaisin kotia äitini tykö, maksakaa minulle palkkani." Tähän isäntä vastasi: "sinä uskollisesti ja rehelisesti olet minua palvellut, ansios mukahan tulee sinulle palkkakin maksettavaksi," sekä antoi Hannulle kulta-kappaleen, joka oli ihan hänen päänsä kokoinen. Hannu taskustaan otti niistin-liinansa, kääri siihen tuon möhkäleen, nosti olallensa käärön ja läksi kotia-päin astumaan. Kun hän nyt siinä tallusteli, yhä konkuuttaen toista jalkaansa toisen etehen, sattui hänen nähtäviinsä ratsastaja, joka pulskeana ja iloisen-näköisenä ajoi hänen ohitsensa uljaan hevosen selässä. "Noh oi!" huudahti Hannu äänensä, "tuo ratsastaminenhan vasta on oivallista! siinä maar mies istuu ikään-kuin tuolilla, ei satuta jalkaansa kivihin eikä kuluta kenkiänsä, ja tuskimpa vielä on ajattelemisen alkuunkaan ehtinyt, kun jo on päässyt matkansa päähän." Tämän kuultuansa ratsastaja seisatti hevosensa ja huusi: "hoi Hannu! miksi siinä jalkaisin tassuttelet." - "Mikäs auttaa, kun on pakko pakoittamassa, sillä onhan minulla tämä möhkäle kotihin kannettavana; se kyllä on kultaa, mutta eipä siltä saa päätänsä suorana pidetyksi ja se pahan-päiväisesti ahdistaa olkaani." - "Äläs huoli, veikkoseni," sanoi ratsastaja, "tehkäämme vaihetus-kauppaa: minä sinulle annan hevoseni ja anna sinä minulle tuo möhkäleesi." - "Aivan halustakin," vastasi Hannu, "mutta senhän tiedän ta'ata, että kyllä tästä saatte kangottamista." Ratsastaja nyt maahan hyppäsi, korjasi puoleensa kullan, auttoi Hannun ylös hevosen selkään ja pisti ohjat hänen kätehensä, sanoen: "jos tahdot hevosta juoksemaan oikein aika vauhtia, maiskaise silloin kielelläs ja huuda: 'hopsis'."

Hannu aivan iloissansa oli, kun hän siinä hevosen selässä istui ja kaikista vaivoista vapaana ratsasti eteen-päin. Hetken päästä hänen päähänsä pöllähti, että hevosen toki tulisi juosta nopeammin, ja hän sentähden rupesi maiskuttamaan sekä huusi: "hopsis." Hevonen nyt täyttä laukkaa laskemaan, ja ennen-kuin Hannu vielä oli päässyt ajattelemisen alkuunkaan, hän jo oli ratsahilta kopsahtanut maahan ja makasi ojassa, joka maantien eroitti vieressä olevasta pellosta. Hevoinen myös olisi menojansa mennyt, jollei sitä olisi pidättänyt eräs talonpoika, joka tuota tietä tuli, ajaen lehmää edellänsä. Hannu raajojansa hieroi sekä kömpi sitten taas pystyhyn. Mutta hän aivan suutuksissansa oli ja sanoi talonpojalle: "huonohan huvi tuo ratsastaminen, varsinkin kun joutuu saamaan tuommoista konia, jonka selässä häijysti töysyttää, ja joka viimein miehen viskaa ratsahilta niin rajusti, että piankin saattaa niska nurin mennä; minä en iki-päivinäni enään semmoisen selkähän istu. Toista teidän lehmänne, senhän perästä sopii verkalleen astua astuttavansa, ja ompa vielä joka päivä maito, voi ja juusto taatusti saatavissa. Antaisimpa minä vaikka mitä, jos vain lehmän saisin." - "No niin," vastasi talonpoika, "koska teidän noin hartahasti tekee tuota mieli, kyllä minä lehmäni vaihetan teidän hevoseenne." Oikeimpa ihastuen Hannu tähän suostui, ja talonpoika hevosen selkään hypähti sekä ratsasti kiiruimman kautta tiehensä.

Hiljalleen Hannu nyt astuskeli ajaen lehmäänsä eteenpäin sekä miettien mielessään kelpo kauppaansa. "Jos minulla vain on leipä-palanen, ja tuskin maar tuota koskaan minulta puuttunee, sopiihan minun nyt syödä voita ja juustoa särpimeksi, milloinka vain mieleni tekee, jos jano tulee, minä lehmäin lypsän ja juon maitoa. Mitä maar enään parempaa pyytäisin." Olipa Hannun ohitse-mentävissä ravintola; hän tuonne poikkesi, söi ilon-ihastuksissansa kaikki tyyni mitä hänellä oli muassaan syötävää, sekä päivällis- että illallis-varansa, ja osti viimeisillä penneillään olut-tilkkasen. Sitten hän lehmänsä taas ajoi liikkeelle, aina vain pyrkien koti-kylää kohden, äitinsä luoksi. Yhä helteisemmäksi kävi ilma sydän-päivän lähetessä, ja Hannun astuttavana oli kanervi-kangas, jota kesti runsaasti tunnin matkan. Kovin nyt poika parka palavoihinsa tuli ja janottipa häntä niin pahasti, että kieli suu-lakehen puuttumaan pakkasi. "Helpostihan tästä pulasta pääsee," ajatteli Hannu, "minä kohta lypsän lehmäni ja virkistän itseni maidolla." Hän elukan sitten sitoi kuivettunehesen puuhun kiinni ja otti kiulun puutteessa lypsy-astiaksi nahka- lakkinsa, mutta vaikka hän kyllä pani parastansa, eipä kuitenkaan saanut maitoa utareista herumaan tippaakaan. Ja koska hän lypsämisen toimitti vallan taitamattomasti, lehmä viimein tuskastui ja potkasi taka-jalallaan häntä päähän niin pahasti, että poika

parka selällensä keikahti maahan eikä isohon aikaan ollenkaan ymmärtänyt, minne oli joutunut. Onneksi osasi juuri tulla eräs teurastaja, joka käsi- rattailla kuljetti lihavan porsahan. "Mitähän riivattua tämä tietää!" tuo huudahti sekä auttoi pystyhyn Hannu hyvän. Hannu kertoi, mitä oli tapahtunut. Tarjoten hänelle tasku-mattiansa sanoi teurastaja: "ryypätkää tuosta siemaus, se teitä on virvoittava. Ei tuommoisesta lehmästä enään ole lypsylehmäksi, se jo on liian vanha, eihän siitä muuhun, kuin kuormaa vetämään taikka tapettavaksi." - "No niin," mötisi Hannu ja lykkäsi silmiltänsä tukan, "kuka maar tuon olisi arvannut! eipä hullumpaa, kun on talossa tälläinen elukka tapettavissa, siitähän saapi oivallista syötävää! mutta minua ei lehmän liha oikein maita, se ei mielestäni ole mehukasta tarpeeksi. Toistapa tietäisi, jos minulla olisi tuommoinen kelpo porsas! sen liha vasta makealta maistuisi! ja saahan siitä vielä makkaraakin." - "Kuulkappas Hannu," sanoi teurastaja, "teidän mieliksenne minä vaikka vaihetus-kauppaan rupeen sekä annan lehmästänne teille porsahani." - "Jumala teitä palkitkoon teidän ystävällisyydestänne," huudahti Hannu, jättäen teurastajalle lehmänsä, ja tuo taas nosti rattailta porsaan sekä pisti Hannun kätehen nuoran, jonka pää oli sen kaulaan sidottu.

Hannu nyt läksi eteen-päin astumaan, miettien itseksensä, mitenkä hänen kävi kaikki mieltä myöden; kohdatkoon häntä mikä vastus hyvänsä, kohta hän kuitenkin tuosta taas pääsi. Hänen seurahansa sitten sattui poika, joka kainalossansa kantoi uhkean, valkoisen hanhen. He keskenänsä haastelemaan rupesivat, ja Hannu jutteli onnestansa sekä miten hän aina oli edullisia vaihetus-kauppoja tehnyt. Poika puolestansa kertoi kantavansa ristiäis-ruo'aksi hanhen. "Koettakaa kerrankin," jatkoi hän puhettansa ja otti hanhea siivistä kiinni, "siinä vasta painoa, mutta ompa sitä syötettykin koko kahdeksan viikkoa. Joka tätä paistia hiukankin haukkaa, kyllähänen tarvitsee rasvasta puhtaaksi pyhkiä molemmat suupielensä." - "Ehkä maar," tokasi vastaukseksi Hannu, punniten kämmenellään hanhea, "onhan siinä painoa, mutta eipä ole minun porsahanikaan tyhjän-painava." Sillä välin poika, päätänsä pudistaen, aivan arvelevan näköisenä tirkisteli ympärillensä joka taholle. "Kuulkappas," hän sitten sanoi, "kuinkahan tuon teidän porsaanne lienee oikein laita! Siitä kylästä, josta juuri te'en tuloa, varastettiin äskettäin kylä-voudin läätistä yksi! minä pelkään, pelkäämpä pahasti, että te tuossa sitä nyt talutatte. Ompa väkeä liikkeelle lähetetty, ettekä suinkaan kauppaanne kiittäisi, jos tapaisivat teidät porsainenne; he varmaankin teitä pistäisivät pimeään vanki-komeroon, tuskimpa helpommalla pääsisitte." Nythän pahasti pelästyen Hannu hyvä huudahti: "voi hirveätä! auta, poika kulta, minua tästä pulasta, sinä varmaankin paremmin kuin minä jonkun neuvon keksit; ota sentähden sinä minun porsahani ja anna minulle hanhes." - "Onhan tuo kylläkin vaarallinen kauppa," vastasi poika, "mutta enhän minä kuitenkaan soisi syykseni, että te kovan onnen kourihin joutuisitte." Hän siis nuoran otti käteensä, ja talutti vilppahasti porsaan pois eräälle syrjä-tielle; mutta Hannu hyvä surkeasta surustaan päästyänsä nyt läksi kotia-päin tallustelemaan, hanhi kainalossa. "Jos oikein tätä asiaa ajattelen," jupisi hän itseksensä, "tulin maar minä vaihetuksessa varmaankin voitolle; sainhan ensiksi kelpo paistin, sitten koko joukon rasvaa, jota siitä on heruva ja josta minulle särpimeksi karttuu hanhenihraa kumminkin kolmen kuukauden vara, sekä viimein nuot kauniit, valkoiset höyhenet; niitä minä pakkautan pään-alaiseni täytehen, ja tuskinhan semmoisella vuoteella tuudittamista kaipaan nukkuakseni. Tästä maar äitini aivan ihastuksihin ilostuu."

Kun Hannu sitten viimeisen kylän läpitse astuskeli, seisoi siellä hioja rattainensa; pyörä hyrräsi ja mies siinä lauloi:

"sakset ma hion, kun pyöräni pyörii,
ja silloimpa kultaa minulle vyörii."

Hannu nyt seisahti, katsoa töllötteli kappaleen aikaa ja rupesipa viimein miestä puhuttelemaan sanoen: "teidän kai menestynee kaikki toimenne, koska noin ilo-mielin olette hioessanne." - "Niimpä niinkin," vastasi hioja, "minun on ammattini mitä oivallisin. Kelpo hioja on sellainen mies, joka, milloinka hän kätensä vain pistää taskuunsa, aina sieltä myöskin löytää rahaa. Mutta mistä te tuon kauniin hanhen olette ostaneet?" - "Sitä en olekkaan ostanut, vaan olen, porsasta antaen, sen itselleni vaihettanut." - "Ja mistä porsaan saitte?" - "Sen sain lehmästäni." - "Noh entä lehmän?" - "Sen sain hevosestani." - "Mitenhän teidän haltuunne hevonen joutui?" - "Siitä annoin pääni kokoisen kulta-kappaleen." - "Mistä sitten tuli teille tuo kulta?" - "No sainhan minä sen palkakseni seitsen- vuotisesta palveluksesta." - "Ainiaampa te olette ymmärtäneet keksiä kelpo keinot," sanoi hioja, "jos nyt vielä saattaisitte laittaa niin, että rahoja aina kilisisi

taskussanne, miiloinka vain vähänkin liikahdatte, eipä enään paremmasta onnesta väliä." - "Mitenkä tuo kävisi laatuhun?" kysyi Hannu. "Teidän tulee ruveta hiojaksi, semmoiseksi kuin minäkin; eihän siihen oikeastaan muuta tarvita mitään, kuin ainoastansa tahko, itsestänsä sitten syntyy mitä vielä puuttuu. Tässä minulla on yksi, joka kyllä on vähän vialloinen, mutta eipä teidän siitä tarvitsekkaan enempää antaa kuin ainoastaan hanhenne; suostutteko tähän kauppaan?" - "Noh vielähän kysytte," vastasi Hannu, "tulenhan minä täten mailman onnellisimmaksi ihmiseksi; jos minulla aina rahaa ompi, milloinka vain käteni pistän taskuuni, tuskimpa sitten enää suremisen syytä!" ja nyt hän miehelle hanhensa antoi sekä sai sen sijasta tahon. Ottaen vierestänsä maasta tavallisen kiven sanoi silloin hioja: "kas tästä vielä kaupan-päällisiksi saatte oikein kelpo kivi-kullan, se kyllä koputtamista kestää, vaikka siinä väärän naulan hakkaisi suoraksi. Ottakaa myös se ja nostakaa varovasti maasta."

Hannu kiven nosti syliinsä ja meni tiehensä aivan hyvillä mielin; ilosta hänen silmänsä säihkyivät, ja hän huudahti: "minä maar olen oikea onnen kantamoinen! olen kuin sunnuntai-päivänä syntynyt, sillä, käypihän totehen kaikki, mitä vain toivon!" Mutta koska hän päivän-koitteesta saakka oli liikkeellä ollut, hän kuitenkin vähitellen rupesi väsymään; myöskin vaivasi häntä nälkä kovasti eikä hänellä enään ollut ruo'an rahtuakaan, sillä olipa hän lehmän saatuansa, ilon-innoissaan yhtä haavaa syönyt suuhunsa kaikki eväänsä. Viimein hän väsymyksestä tuskin enään jaksoi jalkojansa raahustaa, ja ehtimiseen hänen täytyi pysähtyä levähtämään; ja tuntuipa kivetkin oikein pahan-päiväisen painavilta. Silloin ei hän saanut tyköänsä torjutuksi sitä ajatusta, että hyvinhän huokeammalta toki vetäisi, jollei hänen juuri nyt tarvitsisi noita kantaa. Ikään-kuin koteloinen verkalleen vengotellen Hannu vihdoinkin lähteelle tuli, siinä hän aikoi levätä sekä raikkaalla vedellä itseänsä virvoittaa; mutta jottei hän, laskeissansa kiviään maahan, niitä milläkään tapaa turmelisi, hän net varovasti pani viereensä lähteen reunalle. Sitten hän itse istumaan meni ja kumartui vettä kohden juodaksensa, mutta tulipa silloin paha tapaturma, hän kiviänsä hiukan loukkasi ja net pouskahtivat molemmat lähtehesen. Omin silmin nähtyänsä niitten tuonne syvyytehen kadonneen Hannu ilosta hypähti koko korkealle, lankesi sitten polvillensa ja kiitti, kyyneleitä vuodattaen, Jumalaa siitä, että hänelle tämäkin armo osoitettiin ja hän näin luontevasti, ihan niin, ettei hänen ollenkaan tarvinnut itseänsä mistään syyttää, oli päässyt noista raskaista kivistä; ainoastaan niistä hänellä nyt enään muka oli haittaa ollut. "Minun vertaistani onnellista ei ole maki mailmassa!" hän huudahti. Ilo-mielin ja kaikista vaivoista vapautettuna hän nyt heti liikkeelle läksi ja juoksipa juoksemistansa, kunnes kotia ennätti äitinsä luoksi.

* * *